

A t m i n i m u i

AUDRONĖ GLOSIENĖ

(1958 10 04–2009 01 26)

2009 metų sausio 26 dieną netekome Vilniaus universiteto bibliotekos generalinės direktorės, Komunikacijos fakulteto Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų instituto profesorės Audronės Glosienės. Nespėjo tarptautinės organizacijos EUCLID vadovai pradžiuginti Profesorę paskirtuoju metų apdovanojimu, apie kurį buvo paskelbta tarptautinėje bibliotekų ir informacijos studentų BOBCATSSS konferencijoje Porto universitete jau sausio 28 dienos posėdyje... Tai buvo dar vienas Profesorės kvalifikacijos, kompetencijos, indėlio į pasaulio bibliotekininkystės ir informacijos mokslo ir praktikos aruodą pripažinimo aktas. Tvirtai tikėtasi, jog ne paskutinis.

Audronė Glosienė gimė Raseinių rajono Ariogalos miestelyje. Mokėsi Stabintiškių pradinėje mokykloje, mokslus tęsė Kaišiadorių rajono Rumšiškių, į kurias atsikėlė gyventi šeima, vidurinėje mokykloje. Ne kartą pati pasakojo ir džiaugėsi tuo, kad profesijos pasirinkimui tiesioginės įtakos turėjo ne tik Rumšiškių aura, bet ir mamos bibliotekininkės pavyzdys. Anksti netekusi tėvelio, drauge su seserimis Audronė vaikystėje klausėsi mamos skaitomų knygelių, žavėjosi neįtikėtinais jų personažais ir knygos galia.

Vlado Braziūno nuotr.

Netrukus ją suviliojo ir mįslinga mamos darbovietės – bibliotekos aplinka, kurioje tekdavo dažnai lankytis. Todėl 1975 metais Audronei nebuvo sunku apsispręsti: ji tapo tuometinio Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Istorijos fakulteto studente, o po penkerių metų jai buvo įteiktas diplomai, liudijantis įgijus bibliotekininkės ir bibliografės kvalifikaciją.

1980 m. apgintas diplominis darbas „Nationalinės bibliografijos sudarymo metodika“

žymėjo tolesnę A. Glosienės profesinės veiklos kryptį. Pradėjusi dirbti Vilniaus universiteto Žinybinėje informacijos problemų mokslinio tyrimo laboratorijoje inžiniere, vėliau jaunesniąja moksline bendradarbe, A. Glosienė dalyvauja rengiant informacinę bibliografinę rodyklę „Aukštasis mokslas“, atlieka Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos darbuotojų atrankinį informavimą. Po keleto metų įstojus į aspirantūrą, prasideda ir pedagoginė A. Glosienės veikla. Ji kviečiama dirbti į Bibliotekininkystės katedrą valandininke, studentams veda Informacijos paieškos sistemų pratybas, netrukus tampa Knygotyros katedros asistente. 1993 m. apgina disertaciją „Knygų leidyba ir platinimas Lietuvoje 1918–1940 metais“ (vadovas prof. habil. dr. Vladas Žukas). Audronei Glosienei suteikiamas socialinių mokslų daktarės laipsnis. Šiuo žingsniu ji įtvirtina savo kaip knygotyrininkės statusą, aktyvią mokslinę ir pedagoginę veiklą tęsia jau bibliotekininkystės ir informacijos mokslų srityje, nuo 1992 m. ėmusi dirbti Bibliotekininkystės katedros vedėja. Šiam padaliniui A. Glosienė vadovavo beveik 14 metų (Bibliotekininkystės katedros vedėja, vėliau to paties padalinio, performuoto į Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų institutą, direktorė). Docentės pareigos patikėtos 1994 m. ir po dvejų metų, 1996-aisiais, A. Glosienei Vilniaus universiteto Tarybos sprendimu suteikiamas docento pedagoginis vardas. 1994 m. Profesorei patikimos ir dar vienos atsakingos Komunikacijos fakulteto prodekanės pareigos.

Gausi Profesorės darbų kraitė stebino ne vieną mokslininką ir pedagogą. A. Glosienės erudicija, gebėjimas išvelgti svarbius ir perspektyvius profesiniu ir moksliniu požiūriu reikšmingus dalykus, juos nuodugnai išanalizuoti ir patraukliai pateikti žymėjo visą profesorės kūrybinės, mokslinės, pedagoginės, visuomeninės ir žmogiškosios veiklos kelią.

Profesorė, ne kartą studentams dėčiusi ir mokiusi daugybės bibliotekininko vaidmenų, pati jų atliko ne vieną. Elegantiška, žaisminga ir reikli pedagogė, gabi ir produktyvi mokslininkė, nuovoki ir veikli administratorė, nepaliaujamai stebinusi visus ne tik nepriekaištingu kiekvieno vaidmens atlikimu, bet ir gebėjimu visus juos atlikti vienu metu. Prisimename, kad kiekvieną dieną Profesorė su nepaprastu entuziazmu ir įkvėpimu sugebėdavo pasidalyti su kolegomis ką tik spontaniškai kilusia idėja, kurią įgyvendinti ji neabejotinai imsis jau nedelsiant, pasiguosti dėl nenusisėkusio ar juokingo ją ištikusio taryt nuotyčio, papasakoti naujieną, gautą iš užsienio kolegų, emociškai pateikti profesinio reiškinio ar įvykio vertinimą, pasidžiaugti tik vakar milžiniškame darbų sukuryje užbaigta publikacija ar projekto ataskaita, pasidalyti neseniai perskaitytos knygos atradimo džiaugsmu. Ir būtinai nustebinti – pavaišinti keliskart per savaitę anksti rytą, prieš išeinant į darbą, iškeptu pyragu, kaip ir nepamiršti dėmesingai pasiteirauti, kaip sekasi vaikams ar šeimos nariams. Pati išauginusi du vaikus, Profesorė buvo be galo jautri tiek savų, tiek kolegų vaikų poreikiams, nuoširdžiai domėjosi ir rūpinosi jų reikalais.

XX amžiaus pabaiga–XXI amžiaus pradžia bibliotekoms tapo radikalaus paskirties permąstymo, funkcijų atnaujinimo ir savo vietos informacijos visuomenėje nustatymo laikotarpiu. Aiškiai ir profesionaliai šias transformacijas pajutusi ir suvokusi prof. A. Glosienė tapo naujų, išreiškiančių ir kintantį požiūrį į bibliotekų ir informacijos institucijų vaidmenį, paradigmu vedle.

1991 metais įkūrus Komunikacijos fakultetą, valingomis Profesorės, fakulteto vadovų ir kolegų pastangomis buvo pradėti rengti naujos kartos komunikacijos ir informacijos specialistai. A. Glosienė profesionaliai, nuoširdžiai ir aktyviai siekė ne tik atsižvelgti į atsirandančios informacinės visuomenės poreikius, bet ir daryti jai įtaką. 1995–1998 metais projektas TEMPUS „Informacijos vadybos programa Lietuvai“, kurį drauge su kolegomis koordinavo A. Glosienė, žymėjo sėkmingą fakulteto startą – prasidėjusį intensyvų ir vaisingą daugelio tarptautinių projektų įgyvendinimo laikotarpį. A. Glosienės pastangomis Lietuvos bibliotekininkystė tapo žinoma daugelyje valstybių. Netrukus Profesorės pastangos ir kvalifikacija buvo įvertinta pripažįstant jos parengtas paraiškas, skiriant universitetui ir fakultetui finansavimą. Taip Profesorės iniciatyva Komunikacijos fakultete atsirado ir sėkmingai jai koordinuojant buvo įgyvendinti projektai: ES 5 BP projektas PubliCA (1999–2000), Leonardo da Vinci projektas „Nuotolinės studijos bibliotekininkams: kompetentingos informacinės visuomenės kūrimas“ (DELICIS: Distance Education for Librarians: creating an Information-Compe-

tent Society; 2000–2002), ES 5BP projektas PULMAN (Public Libraries Mobilizing Advanced Networks; 2001–2003), ES 5BP projektas CULTIVATE-CEE (Cultural Heritage Applications Network) (2001–2003), ES BP6 CALIMERA (Cultural Applications: Local Institutions Mediating Electronic Resource Access; 2003–2005), Atviros visuomenės instituto „Bibliotekininkų tęstinio mokymo centras“ (1999–2000), Phare 2001 projektas „BIBLIOTEMLINK: bibliotekininkų tęstinis mokymas Lietuvos informacinės visuomenės kompetencijai“. Daugelis Profesorės darbų, publikacijų susiję su dalyvavimu šiuose tarptautiniuose, regioniniuose ir Europos Sąjungos (ES) projektuose, nacionalinėse mokslo plėtros programose ir iniciatyvose. Šios veiklos rezultatai A. Glosienės pastangomis buvo profesionaliai integruojami į nuolat atnaujinamas fakulteto ir Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų instituto bakalauro ir magistro studijų programas, P rofesorė skatino doktorantus imtis šiuolaikiškų aktualių mokslo tyrimo temų disertacijoms, kolegoms ir bendradarbiams teikė galimybę pažvelgti į bibliotekininkystės ir informacijos mokslą ir praktiką kaip į patrauklų šiuolaikinį Lietuvos ir tarptautinei visuomenei itin aktualų reiškinį.

Erudicija, profesionalumas, gebėjimas sutelkti aplink save kolegas – mokslininkus, pedagogus, praktikus, studentus – bendrai veiklai prisidėjo prie A. Glosienės veiklos rezultatų, kurių gausa ir aprėptis neįtikėtina. Mokslinio ir pedagoginio darbo laikotarpio pradžią žymi darbai, skirti knygotyrai. Daktaro disertacijos temą skyriumi „Lietuviškoji knyga Lietuvos Respublikos laikotarpiu

(1918–1940 m.)“ Profesorė sklandžiai pratęsė kolektyvinėje monografijoje *Lietuviškoji knyga: istorijos metmenys* (Vilnius, 1996). Straipsniuose „Lietuviškoji knyga 1918–1940 metais (1997)“, „Nepriklausomos Lietuvos knygos istorijos tyrinėjimo kryptys“, „Literatūros bendrovių knygynai prieškariniame Kaune“ ir kituose Profesorė nagrinėjo knygos ir bibliotekos kultūros istorinius aspektus, didžiausią dėmesį skirdama tarpukario Lietuvos knygai, knygos vietai ir reikšmei Lietuvos kultūrinėje ir socialinėje raidoje, viešųjų bibliotekų istorijai. Atkreiptinas dėmesys į ypatingą Profesorės istorijos ir modernumo santykio lietuvių knygos ir bibliotekų raidoje suvokimą, išryškėjusį ir tyrinėjant žymaus Lietuvos ir pasaulio knygos istorijos, bibliotekininkystės švietėjo ir novatoriaus profesoriaus Levo Vladimirovo kūrybinį ir mokslinį palikimą, rengiant spaudai leidinius *Apie knygas ir bibliotekas* (2002), *Biblioteka yra visas pasaulis* (2002).

Didžioji Profesorės tyrimų ir veiklos dalis išplaukia iš pagrindinės akademinės specializacijos – bibliotekininkystės ir informacijos mokslų. Visos tyrinėtos temos glaudžiai susijusios su gretimų socialinių ir humanitarinių mokslų tyrimais – vadybos, politologijos, edukologijos, istorijos, mokslotyros, o neretai ir su informatikos, ypač taikomųjų tyrimų, sritimis. Bibliotekininkystės plėtra informacijos ir kultūros politikos kontekste nagrinėta gausiuose darbuose istorinės raidos, bibliotekininkystės ir informacijos mokslo, mokymo ir praktikos plėtros žinių visuomenėje, ES informacijos ir kultūros politikos, Lietuvos bibliotekininkystės

sklaidos pasaulyje aspektais. Keli šimtai darbų ir publikacijų – A. Glosienė jų autorė, vertėja, redaktorė, sudarytoja... Tikras lobis studentams dar ir šiandien, nuo knygos išleidimo praėjus daugiau nei dešimtmečiui, yra *Viešoji biblioteka: tradicija ir modernumas* (1998), kurioje, remiantis bibliotekos kaip socialinės komunikacijos institucijos samprata, išryškinama ir patraukliai pateikiama viešųjų bibliotekų specifika. Bibliotekų ryšiai su visuomene teoriniu ir praktiniu aspektais analizuojami mokomojoje knygoje *Ryšių su visuomene ABC bibliotekininkams* (1999), projektų valdymo bibliotekose klausimai – mokomojoje knygoje *Projektų valdymo ABC bibliotekininkams* (bendraautorė R. Petuchovaitė) (2003). O dar disertacijų vadovė ir oponentė, studentų bakalauro ir magistro darbų vadovė ir recenzentė. Formuojantis ES politikai ir ryškėjant bibliotekų vietai joje, Profesorė neliko abejinga ir šiai temai. Straipsnių rinkinys *Bibliotekos informacijos ir kultūros politikos kontekste* parengtas jos iniciatyva ir pastangomis, straipsnis „Biblioteka informacijos ir politikos kontekste“ ir kt. sukūrė prielaidas ir dar reikšmingesnei Profesorės tyrinėjimų sričiai – humanitarinių ir socialinių mokslų Europos mokslinių tyrimų erdvėje tyrinėjimams. Svarbūs Lietuvos mokslui Profesorės studijiniai straipsniai „Komunikacijos ir informacijos mokslai“, „Humanitariniai ir socialiniai mokslai Europos mokslinių tyrimų erdvėje“ knygoose ir leidiniuose (*Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų plėtros problemos*, 2004).

Nepailsdama nuoširdžiai ir principingai Profesorė darbavosi daugelyje mokslinės ir

visuomeninės veiklos organizacijų: Ji buvo EUCLID (Europos bibliotekininkystės, informacijos ir dokumentacijos specialistų rengimo institucijų susivienijimas) tarybos narė, NORSLIS narė, humanitarinių ir socialinių mokslų plėtros strategijos rengimo grupės narė ir ekspertė (2003 m., Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija), Vilniaus universiteto Senato narė, Mokslo komiteto narė, HERA (Piliečiai ir valdymas žinių visuomenėje) komiteto narė, Universiteto mokslo leidinio „Knygotyra“ redakcinės kolegijos narė, Lietuvos bibliotekininkų draugijos tarybos narė, jos vicepirmininkė.

Pedagogės ir mokslininkės keliai A. Glosienę vedė toli. Jos paskaitų klausėsi studentai ir profesionalai Vakarų, Rytų, Vidurio Europoje ir Azijoje. Čekija, Vokietija, Suomija, Norvegija, Danija, Islandija, Mongolija, Kirgizija, Ukraina, Baltarusija, Rusija – tai tik dalis valstybių, į kurias A. Glosienė buvo kviečiama skaityti paskaitų, vesti seminarų, konsultuoti bibliotekininkystės ir informacijos specialistų rengimo klausimais.

A. Glosienės mokslinių darbų, kurie viršija šešias dešimtis, pagrindu 2004 m. parengiama ir habilitacijos procedūrai teikiama mokslo darbų apžvalga „Bibliotekininkystės plėtra informacijos ir kultūros politikos kontekste“. Vilniaus universiteto Komunikacijos ir Filosofijos fakultetų tarybų sudaryta habilitacijos komisija nusprendžia, kad šie darbai atitinka humanitarinių mokslų srities komunikacijos ir informacijos krypties habilitacijos reikalavimus. Atlikusi habilitacijos procedūrą, A. Glosienė jau nuo 2005 m. tampa Vilniaus universiteto

Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų instituto profesore. Solidus įtempto darbo, svarių mokslinės ir pedagoginės veiklos rezultatų įvertinimas tapo nauju įkvėpimu, skatinusiu imtis dar neišmėgintos veiklos. Profesinė branda neliko nepastebėta ir jau 2006 m. Profesorė pakviečiama vadovauti Vilniaus universiteto bibliotekai. Taigi 2006-ieji metai pateikė du iššūkius: A. Glosienė po keletą dešimtmečių trukusio pedagoginio ir mokslinio darbo Vilniaus universitete ėmėsi Vilniaus universiteto bibliotekos generalinės direktorės pareigų, tačiau jau tą patį rudenį likimas Profesorėi skyrė ir antrąjį išbandymą – sunkios ligos diagnozę. Dvejus su trupučiu metų Profesorė stengėsi įveikti ligą, kolegos su viltimi laukė kiekvieno pagerėjimo. Deja, tai buvo paskutinis gyvenimo pateiktas iššūkis, kuris buvo lemiamas.

Viename paskutiniųjų savo interviu, paskelbtame „Šiaurės Atėnuose“, Profesorė užsiminė, kad skaitydamas žmogus yra vienas... Visgi norėtume suabejoti, nes nuoseklus ėjimas pirmyn, neįtikėtini, žavūs ir sykiu profesionaliai perspektyvūs sumanymai sudarė A. Glosienės veiklos esmę ir turinį. Nevengė sunkumų, drąsiai pasitiko ir atkakliai stengėsi įveikti visus iššūkius, nebijojo pasipriešinimo ar nepritarimo ženklų, gebėjo įtikinti beabieškumu ir kolegas, taip atrado jaunų ir gabių žmonių. Šiandien jie sėkmingai žengia Profesorės Audronės Glosienės profesiniu keliu ir kupini noro tęsti Jos pradėtus darbus.

JURGITA RUDŽIONIENĖ

Vilniaus universiteto
Bibliotekininkystės ir informacijos
mokslų institutas

ŠALTINIAI

1. GLOSIENĖ, Audronė. *Bibliotekininkystės plėtra informacijos ir kultūros politikos kontekste: habilitacijos procedūrai teikiamų mokslo darbų apžvalga, humanitariniai mokslai, komunikacija ir informacija* (06H). Vilnius, 2004. 26 p.
2. *Prof. Audronės Glosienės asmens byla*. Nr. 11733, aprašas. Vilniaus universiteto archyvas.
3. *Profesorė Audronė Glosienė: darbai ir datos: bibliografijos rodyklė*. Parengė Marija Prokopčik ir kt. Vilnius: Vilniaus universiteto biblioteka, 2008. 68 p.
4. *Skaitydamas žmogus yra vienas*. Su Vilniaus universiteto bibliotekos generaline direktore, profesore, humanitarinių mokslų daktare kalbasi Audra Baranauskaitė. *Šiaurės Atėnai*, 2008 m. lapkr. 28, nr. 918. Prieiga per internetą: <http://www.culture.lt/satenai/>.
5. Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų instituto pedagoginės ir mokslinės veiklos dokumentacija.